Vijf jaar sinds COVID-19: Een vergelijkbare leergroei met de periode vóór COVID-19

In deze negende reeks factsheets staat de leerontwikkeling van basisschoolleerlingen centraal, zowel vóór als sinds de COVID-19-pandemie. Tijdens de COVID-19-pandemie kregen scholen en leerlingen te maken met schoolsluitingen, afstandsonderwijs en lesuitval. Hoewel deze ingrijpende periode steeds verder op de achtergrond raakt en het verband met COVID-19 steeds minder duidelijk wordt, blijft het belangrijk de leerontwikkeling te blijven volgen. Deze factsheet richt zich op de volgende vragen: Hoe gaat het met de leergroei van Nederlandse leerlingen wanneer we kijken naar begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde in het schooljaar 2024/2025 ten opzichte van de periode vóór COVID-19? En hoe staat dat in verhouding tot de leergroei in de daartussen liggende schooljaren 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 en 2023/2024?

In deze factsheet kijken we naar de landelijke cijfers voor de Cito-vaardigheidsscores van leerlingen op de domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. We volgen hier geen leerlingen door de tijd, maar kijken naar de leergroei van leerlingen in groep 4 tot en met 7 in een bepaald schooljaar.

Om de leergroei sinds COVID-19 te bepalen, berekenen we de leergroei van E-toets naar E-toets per groep in de vijf afzonderlijke schooljaren 2020/2021 tot en met 2024/2025 (=sinds COVID-19). We vergelijken dit met de leergroei in de periode vóór COVID-19: van de E-toets van 2016/2017 naar de E-toets in 2017/2018 én van de E-toets van 2017/2018 naar de E-toets in 2018/2019 (= vóór COVID-19).[1]

Om de leergroei tussen domeinen makkelijker te kunnen vergelijken, laten we naast de absolute gemiddeldes ook gestandaardiseerde gemiddeldes van de leergroei zien. Op deze manier kan de leergroei tussen domeinen op dezelfde schaal vergeleken worden, waarbij de gemiddelde leergroei vóór COVID-19 de 0-lijn is. Zo kunnen we in de rechterdelen van de figuren zien wat de afwijking in de leergroei is ten opzichte van de periode vóór COVID-19 (de verticale 0-lijn), en bij welk domein die afwijking het grootste is.[2]

Dit is een negende reeks van factsheets over de leergroei in het reguliere basisonderwijs. De andere factsheet in deze reeks over de verschillen tussen leerlingen en de verschillen tussen scholen, vindt u op *nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei*. U vindt hier ook de andere reeksen van factsheets en de Technische Toelichting met een uitgebreide verantwoording van de data en analyses.

Kernpunten

- Bij begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde zien we in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 een leergroei die vergelijkbaar is met de periode vóór COVID-19.
- Wel zijn er verschillen tussen groepen:
  - > Bij begrijpend lezen zien we bij leerlingen in groep 4 en 6 een lagere leergroei dan vóór COVID-19. Bij leerlingen in groep 5 en 7 is de leergroei juist hoger dan vóór COVID-19.
  - > Bij spelling is er sprake van lagere leergroei bij leerlingen in groep 4 en 5, en is er sprake van een hogere leergroei in groep 7 in vergelijking met vóór COVID-19.
  - > Bij rekenen-wiskunde zien we een lagere leergroei bij leerlingen in groep 5 en een hogere leergroei bij leerlingen in groep 7 in vergelijking met vóór COVID-19.

Wat kunnen we niet afleiden uit deze factsheet?

- Hoe de leergroei van eenzelfde leerling zich ontwikkeld heeft door de tijd. Het gaat namelijk om verschillende leerlingen in de vijf afzonderlijke schooljaren.
- Wat het verschil in de totale leergroei over de vijf schooljaren sinds COVID-19 is. Doordat het verschillende leerlingen betreft is het niet mogelijk om het verschil in de leergroei van de vijf afzonderlijke schooljaren bij elkaar op te tellen.

Wat kunnen we wél met de informatie uit deze factsheet?

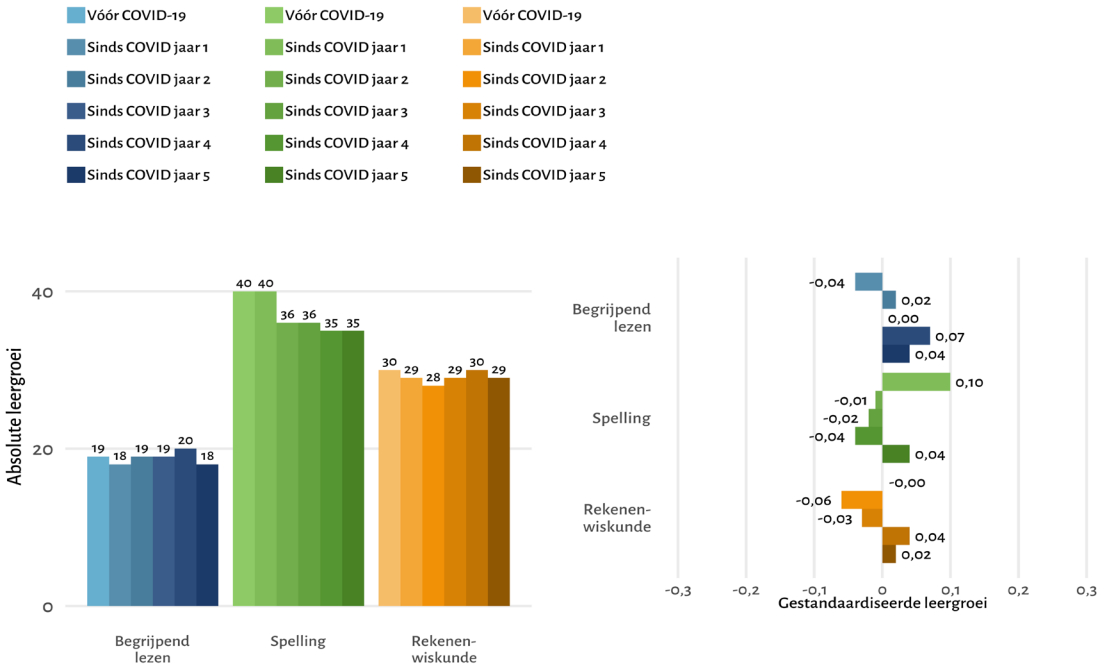
- De gemiddelde leergroei van leerlingen in vijf afzonderlijke schooljaren sinds COVID-19 vergelijken met de leergroei vóór COVID-19.
- De leergroei van leerlingen tussen de vijf afzonderlijke schooljaren met elkaar vergelijken. Bijvoorbeeld: In hoeverre wijkt de leergroei van leerlingen in groep 6 in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 af van de leergroei van de groep-6-leerlingen in het eerste, tweede, derde of vierde schooljaar sinds COVID-19?

Zijn de gevonden effecten vijf jaar sinds de COVID-19-pandemie nu groot of klein?

Om hier antwoord op te geven kunnen we kijken naar de grootte van het effect. We spreken over kleine effecten wanneer de standaarddeviatie (SD) kleiner is dan 0,05 SD. We spreken over middelgrote effecten wanneer het effect tussen 0,05 en 0,20 SD valt en van grote effecten wanneer het effect groter is dan 0,20 SD.[3]

Figuur 1 laat de gemiddelde leergroei zien voor de drie domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde, en vergelijkt deze met de periode vóór COVID-19. Bij begrijpend lezen is er sprake van een licht hogere leergroei van 0,04 standaarddeviaties in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 in vergelijking met de periode vóór COVID-19, echter is het verschil niet betekenisvol. Ten opzichte van het vierde schooljaar sinds COVID-19 is de leergroei in het vijfde schooljaar licht afgenomen. Ook voor spelling zien we in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 een licht hogere leergroei van 0,04 standaarddeviaties ten opzichte van de periode vóór COVID-19. Dat is een positieve ontwikkeling in vergelijking met het tweede, derde en vierde schooljaar sinds COVID-19, maar het is niet betekenisvol verschillend ten opzichte van de periode vóór COVID-19. Voor rekenen-wiskunde zien we dat de leergroei vergelijkbaar is met het vierde schooljaar sinds COVID-19 en ook met de leergroei van vóór COVID-19.

Figuur 1. Gemiddelde leergroei tussen E- en E-toets **begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde**: absoluut (links) en gestandaardiseerd verschil (rechts; t.o.v. periode vóór COVID-19)

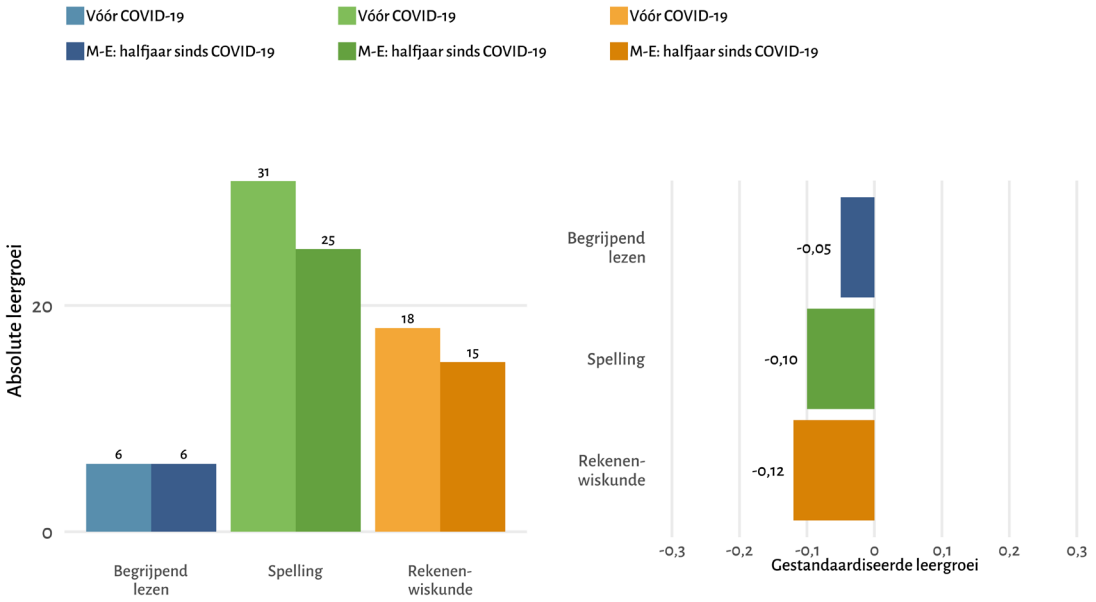

Noot: Mogelijke verschillen in de richting van de absolute en gestandaardiseerde leergroei zijn te verklaren doordat de absolute leergroei op hele cijfers is afgerond en daardoor minder precies is. Soms lijken er bij de absolute leergroei bijvoorbeeld geen verschillen tussen schooljaren te zijn, terwijl de gestandaardiseerde leergroei dit wel laat zien.

Op basis van **Figuur 1** vinden we in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 geen betekenisvolle verschillen meer ten opzichte van de periode vóór COVID-19. Dit is een duidelijke verbetering in vergelijking met de eerste jaren sinds COVID-19, en ook het eerste half jaar sinds COVID-19, toen er nog een betekenisvolle leervertraging bij alle drie de domeinen was. Omdat dit in **Figuur 1** niet meegenomen kan worden blikken we in **Figuur 2** terug op de bevindingen in het eerste half jaar sinds COVID-19. In alle drie de domeinen was toen de leervertraging noemenswaardig groot met 0,05 standaarddeviaties voor begrijpend lezen, 0,10 standaarddeviaties voor spelling en 0,12 standaarddeviaties voor rekenen-wiskunde. Dat is in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 dus veranderd naar een vergelijkbare leergroei in alle drie de domeinen ten opzichte van vóór COVID-19.

Dit is een negende reeks van factsheets over de leergroei in het reguliere basisonderwijs. De andere factsheet in deze reeks over de verschillen tussen leerlingen en de verschillen tussen scholen, vindt u op nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei. U vindt hier ook de andere reeksen van factsheets en de Technische Toelichting met een uitgebreide verantwoording van de data en analyses.

Figuur 2. Gemiddelde leergroei tussen M- en E-toets in 2019/2020 **begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde**: absoluut (links) en gestandaardiseerd verschil (rechts; t.o.v. periode vóór COVID-19)

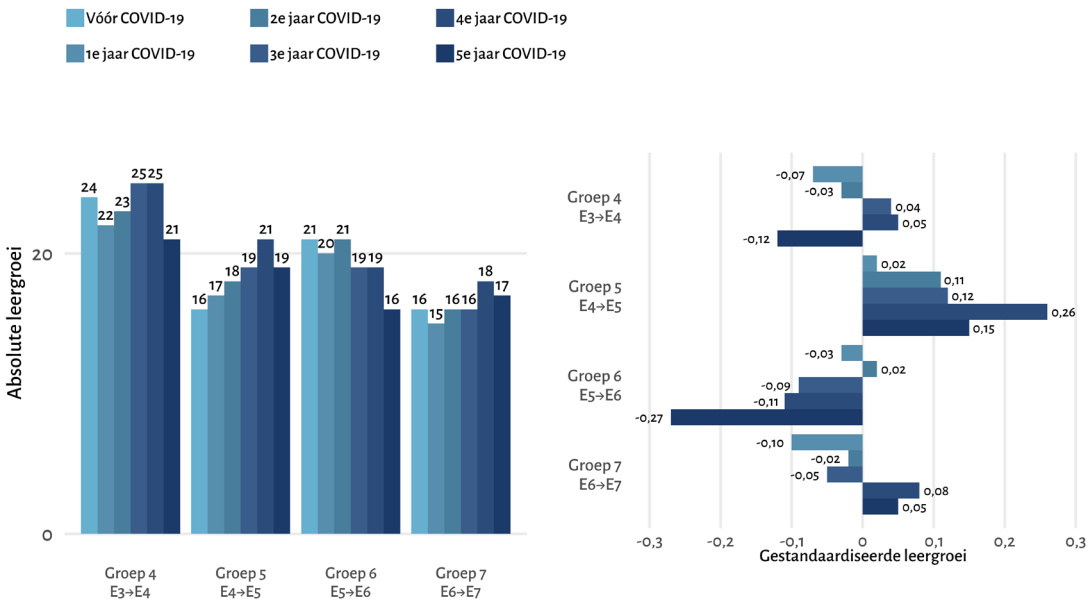

Noot: Mogelijke verschillen in de richting van de absolute en gestandaardiseerde leergroei zijn te verklaren doordat de absolute leergroei op hele cijfers is afgerond en daardoor minder precies is. Soms lijken er bij de absolute leergroei bijvoorbeeld geen verschillen tussen schooljaren te zijn, terwijl de gestandaardiseerde leergroei dit wel laat zien.

In de volgende figuren vergelijken we de leergroei van leerlingen per groep tijdens de vier afzonderlijke schooljaren sinds het begin van de COVID-19-pandemie met leerlingen in dezelfde groepen vóór COVID-19.[4]

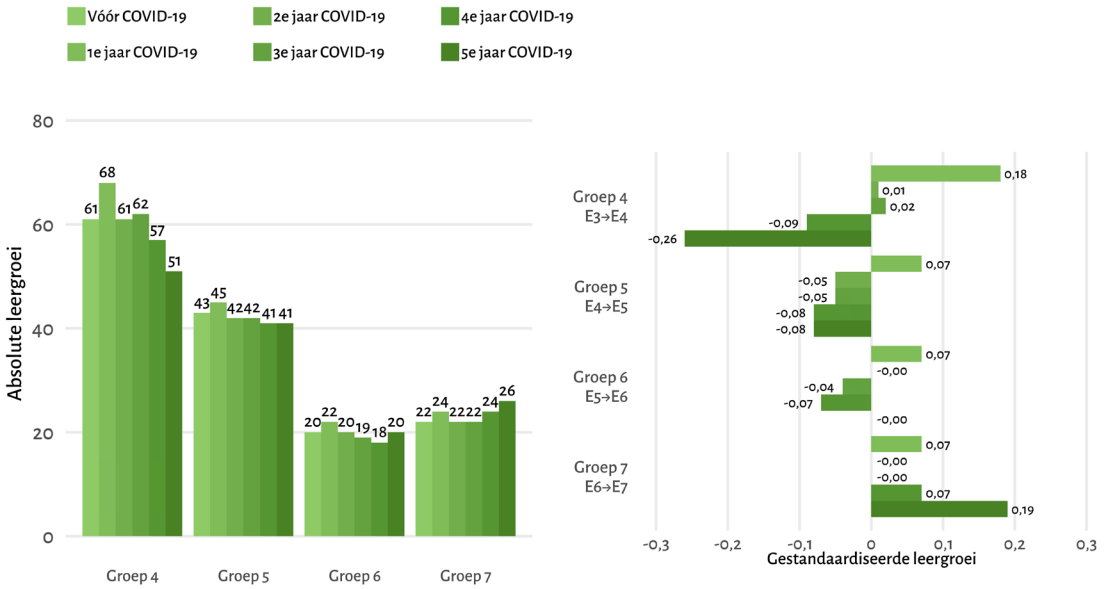
Figuur 3 laat de resultaten voor begrijpend lezen zien. Bij de groep 4- en groep 6-leerlingen zien we een leervertraging in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 in vergelijking met de periode vóór COVID-19, en deze is ook groter geworden in vergelijking met de andere tussenliggende schooljaren. Bij groep 5- en bij groep 7-leerlingen daarentegen zien we in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 een noemenswaardig hogere leergroei ten opzichte van vóór COVID-19. De leergroei bij deze leerlingen is echter iets lager dan voor groep 5- en groep 7-leerlingen in het vierde schooljaar sinds COVID-19. Het lijkt er dus op dat de gevonden leergroei bij begrijpend lezen in **Figuur 1** vooral komt door de leergroei van leerlingen in groep 5 en groep 7.

Figuur 3. Gemiddelde leergroei begrijpend lezen tussen E- en E-toets per groep: absoluut (links) en gestandaardiseerd verschil (rechts; t.o.v. periode vóór COVID-19)

In **Figuur 4** laten we de resultaten voor spelling zien. Bij de leerlingen in groep 4 en groep 5 zien we nog steeds een leervertraging in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 vergeleken met de periode vóór COVID-19, en deze is bij groep 4-leerlingen zelfs toegenomen. De groep 6-leerlingen lijken in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 eenzelfde mate van leergroei te hebben als de groep 6-leerlingen vóór COVID-19. Enkel bij groep 7-leerlingen zien we in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 een betekenisvolle leergroei in vergelijking met de periode vóór COVID-19 en ook ten opzichte van de leergroei bij groep-7 leerlingen in het vierde schooljaar sinds COVID-19.

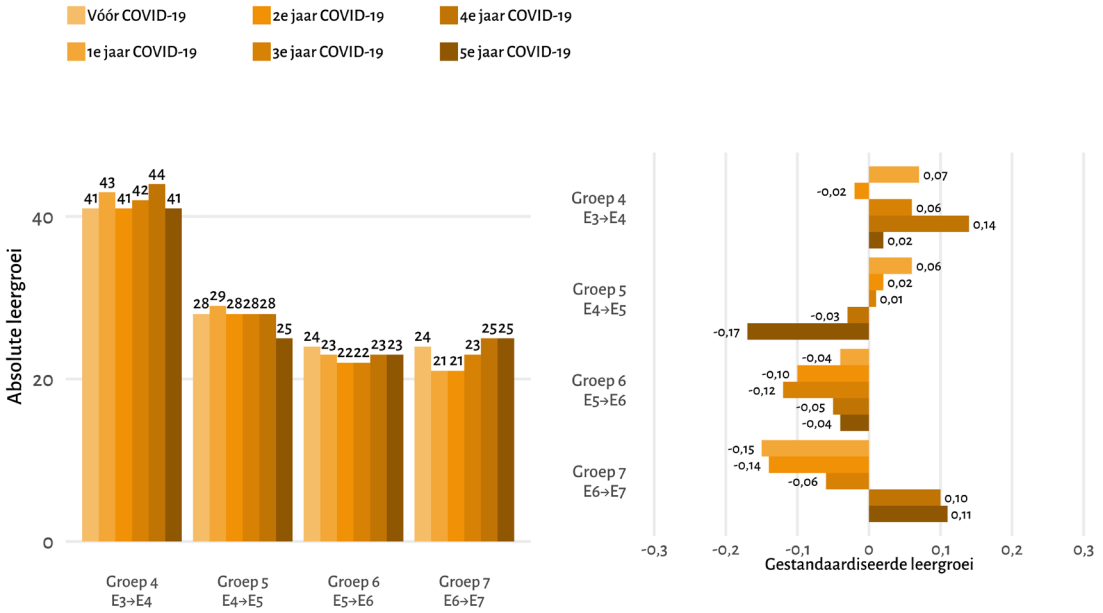
Figuur 4. Gemiddelde leergroei **spelling** tussen E- en E-toets per groep: absoluut (links) en gestandaardiseerd verschil (rechts; t.o.v. periode vóór COVID-19)

Dit is een negende reeks van factsheets over de leergroei in het reguliere basisonderwijs. De andere factsheet in deze reeks over de verschillen tussen leerlingen en de verschillen tussen scholen, vindt u op *nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei*. U vindt hier ook de andere reeksen van factsheets en de Technische Toelichting met een uitgebreide verantwoording van de data en analyses.

In **Figuur 5** laten we de resultaten van rekenen-wiskunde zien. Bij groep 4-leerlingen zien we in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 een afname in de leergroei ten opzichte van het derde en vierde schooljaar sinds COVID-19, waardoor de leergroei van deze leerlingen in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 vergelijkbaar is met de periode vóór COVID-19. Bij leerlingen in groep 5 is het verschil ten opzichte van de eerdere tussenliggende schooljaren en ten opzichte van vóór COVID-19 groot: in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 is er voor het eerst sprake van een noemenswaardige leervertraging. Ook de groep 6-leerlingen laten een leervertraging in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 zien maar deze is niet betekenisvol verschillend in vergelijking met de periode vóór COVID-19. Een betekenisvolle leergroei zien we bij de groep 7-leerlingen in het vijfde schooljaar sinds COVID-19 in vergelijking met de periode vóór COVID-19, vergelijkbaar met wat we zagen in het vierde jaar sinds COVID-19. De algemene leergroei bij rekenen-wiskunde zoals getoond in **Figuur 1** lijkt dus vooral gedreven ddoor de leerlingen in groep 7, en in iets mindere mate door de leerlingen in groep 4.

Figuur 5. Gemiddelde leergroei **rekenen-wiskunde** tussen E- en E-toets per groep: absoluut (links) en gestandaardiseerd verschil (rechts; t.o.v. periode vóór COVID-19)

Let op

Bij de interpretatie van de gepresenteerde gegevens is het belangrijk om de volgende nuanceringen aan te brengen:

- De exacte waarden in deze factsheet kunnen afwijken van voorgaande factsheets, onder andere doordat meer scholen hun toetsgegevens met ons delen, maar er tegelijkertijd ook scholen van toetsaanbieder wisselen. Het aantal scholen met Cito-toetsen kan daarom verschillen in deze analyses ten opzichte van de vorige reeks factsheets.
- We hebben alleen gegevens over de vaardigheden in begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. We hebben geen gegevens over hoe de leergroei bij andere vakken zich ontwikkeld heeft en of de ontwikkeling in de kerndomeinen mogelijk ten koste is gegaan van de andere vakken en/of andere ontwikkelingsgebieden.
- We hebben geen gegevens over de gevolgen van de COVID-19-pandemie op de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen.
- Naarmate COVID-19 steeds verder op de achtergrond raakt, wordt het ook moeilijker veranderingen in de leergroei toe te schrijven aan de COVID-19-pandemie.

Eindnoten

1. We laten het schooljaar 2019/2020 (E-toets van 2018/2019 naar de E-toets in 2019/2020) buiten beschouwing omdat COVID-19 halverwege dit schooljaar begon en het daarmee geen zuiver vóór of sinds COVID-19-schooljaar is.
2. Voor verdere uitleg zie de Technische Toelichting op *nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei*.
3. Kraft, M.A. (2020). Interpreting Effect Sizes of Education Interventions. Educational Researcher, 49 (4), 241-253.
4. Hoewel we groepen met één groep aanduiden wordt in de berekening van de leergroei de laatste toets van de vorige groep meegenomen. Dus als we het hebben over de leergroei in groep 6 dan gaat dit over de leergroei tussen de E-toets in groep 5 en de E-toets in groep 6 een jaar later.

Dit is een negende reeks van factsheets over de leergroei in het reguliere basisonderwijs. De andere factsheet in deze reeks over de verschillen tussen leerlingen en de verschillen tussen scholen, vindt u op *nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei*. U vindt hier ook de andere reeksen van factsheets en de Technische Toelichting met een uitgebreide verantwoording van de data en analyses.

Van Vugt, L., Haelermans, C., Baumann, S., Hendrikse, A., & Ronda, S. (2025). *Vijf jaar sinds COVID-19: Een vergelijkbare leergroei met de periode vóór COVID-19*. NCO Factsheet No. 2025-1.

Dit is een negende reeks van factsheets over de leergroei in het reguliere basisonderwijs. De andere factsheet in deze reeks over de verschillen tussen leerlingen en de verschillen tussen scholen, vindt u op *nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei*. U vindt hier ook de andere reeksen van factsheets en de Technische Toelichting met een uitgebreide verantwoording van de data en analyses.